

terier bleve ordnede ved nye Love, skulde det være Love og ikke administrativ Vilkaarlighed, hvori Reglerne for Statsborgernes Rettigheder og Pligter skulle søges.

Indenrigsministeren: Hvad disse af den ærede Taler skarpt fremsatte theoretiske Argumenter angaaer, da kan jeg deels ikke modsige dem og deels ere de saa udtømmende behandlede baade i Motiverne og siden under de meget udførlige Discussioner i det andet Thing, at jeg ikke kan finde mig foranlediget til at gaae videre ind derpaa. Men der er een Betragtning, som dog viser, at der maa være noget Uholdbart i den absolute Fordømmelse af Rentefodens Fastsættelse, Noget, som ikke saa ganske kan holde Stik, den Betragtning nemlig, at man i andre Stater har gjort Forsøg i den omhandlede Retning og er kommen tilbage derfra igjen, og at de Vedkommende, som have kjendt og beskrevet Tilstanden i de Lande, hvor der fandtes en fri Rentefod, have erkjendt, at den Tilstand, der var fremkommen ved Frigivelsen, var slettere end den, der havde været før, og at man derfor burde vende tilbage til denne. Frigivelsen skete, som bekendt, i Frankrig under Revolutionen og i Østerrig under Josef den 2den, altsaa i Stater, hvor Forholdene vare meget forskellige. Endvidere maa jeg bemærke, at der er mangfoldige Lovgivninger, som have en bestemt Rentefod for de i faste Eiendomme gjorte Ublaans Vedkommende og ingen for andre Laan, saa at det ikke er noget abnormt, men tværtimod Noget, som forekommer i meget ophlyste Stater og der beholdes, hvad der foreligger i denne Lov, som iøvrigt ikke hidrører fra mig, men fra en af mine Forgængere i Ministeriet. Der har ogsaa i det andet Thing udtalt sig en aldeles overvældende Pluralitet for ikke at gaae ind paa hine Anskuelse, og man holdt sig meest til vore egne Forhold, idet man gif ud fra, at denne Frigivelse vilde medføre en pludselig Bevægelse til Skade for mange Debitorer, og der blev navnlig fremhævet den meget vigtige Betragtning, at de Debitorer, som af deres Creditorer bleve anmodede om at forhøje Renten paa Prioritetslaan, derved, at de skulde gjøre nye Omkostninger og navnlig ved at skulle be-

tale de betydelige Omkostninger, som Stempletpapiret medfører, saagodtsom uden Undtagelse vilde finde sig i denne Forhøielse, og at den Lethed i Forhøielsen, som den almindelige Frihed vilde foranledige, selvgjælligen vilde fremkalde en Bevægelse, som nu ikke findes. Thi det er vel sagt, at Pengene ere meget bevægelige, og at de søge derhen, hvor det største Udbytte gives, og til en vis Grad er dette rigtigt; men, anvendt hele Landet rundt paa Ublaan i Prioritet, er det paa ingen Maade rigtigt. Tværtimod, naar der ikke udvortes fra kommer noget Røre i Forholdet, er der mange tuftede Tilfælde, hvor Ingen tænker paa at forandre det; men, naar en Lovgivning fremtræder med en Ophævelse af det Bestaaende og det bliver saa let, at Vedkommende, naar ellers Intet er til Hinder og Manden er solid, vil nøies med en Paategning, hvor det blot hedder: „herefter svares 5 pCt. af Capitalen“, saa vil upaatvivleligt et saadant Røre fremkomme. Jeg troer virkeligt, at dette vil blive saa, og er det end ikke grundet paa statsoeconomiske Betragtninger, saa er det grundet paa en fra vore egne Forhold hentet Betragtning. — Da Loven visse- lig ikke kan ventes vedtagen paa denne Rigsdag af et saadant Indhold, som de tvende sidste ærede Talere her yttrede, og det dog ogsaa fra deres Side erkendes, at Friheden for andre Laan er ønskelig, skulde jeg anbefale det høitagede Thing ikke at foretage en saadan principiel Forandring, som begge disse Landsthingsmænds Forslag gaae ud paa. — At sætte en vis Tidsfrist, efter hvilken Friheden skulde indtræde, maa jeg af de Grunde, som den sidste ærede Taler anførte, og efter hele Forholdets Bestaaenhed ansee for aldeles uhen- sigtsmæssigt.

Wessely: Jeg hører til dem, som ikke blot i Theorien, men ogsaa i Praxis antage, at det er rigtigt, at der ikke findes en fast Rentefod Sted. Jeg skal kun derved gjøre den Bemærkning, at en Theori, naar den er rigtig, maa være udførlig i Praxis. Jeg troer ikke, det gaaer an at sige: Det er meget rigtigt i Theorien, men det er urigtigt i Praxis; thi det indeholder efter min Mening en Modsigelse,